

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod. maks. kods: 40008020804
Nor. kods LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

13.04.2017. Nr. 0420171003/A579

Uz 11.04.2017. Nr. 1-14/2990

Vides aizsardzības un reģionālās
attīstības ministrijai

*Par informatīvā ziņojuma projektu
"Par valsts administratīvi teritoriālo
iedalījumu un valsts pārvaldes
institūciju sadarbības teritoriju
izveidi"*

Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) vienmēr ir atbalstījusi un arī turpmāk veicinās pašvaldību savstarpējo sadarbību kopīgu jautājumu risināšanā, kā arī pašvaldību sadarbību ar valsts institūcijām.

1. LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komiteja 11. aprīļa sēdē izskatīja informatīvā ziņojuma "Par valsts administratīvi teritoriālo iedalījumu un valsts pārvaldes institūciju sadarbības teritoriju izveidi" (turpmāk – ziņojums) projektu un iebilst tā būtībai un norāda:

1.1. "VARAM sagatavotais ziņojuma projekts aizvien neatbild uz jau 2016. gada 8. novembrī LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejā uzdotiem jautājumiem, izskatot sadarbības teritoriju priekšlikumus:

1) VARAM šobrīd veikt esošās situācijas raksturojumu – pētījumu par to, kā jau tagad pašvaldības sadarbojas, kas tad arī parādīs, kādas ir šīs sadarbības formas un kāds varētu būt dažāda sadarbībai vēlamais sadarbību teritoriju mērogs.

2) VARAM piedāvāt, kā sakārtot valsts pārvaldes sistēmu un nodrošināt iedzīvotājiem valsts sniegto pakalpojumu saprotamību, kā arī noskaidrot, kādā veidā nozaru ministrijas gatavas savstarpēji sadarboties un kādās noteiktās teritorijās šī sadarbība var notikt".

1.2. Pēc LPS rīcībā esošās informācijas, sarunu procesā ar pašvaldībām 2016. gada nogalē/2017. gada sākumā nav ņemts vērā 2016. gada 8. novembra LPS Reģionālās attīstības un sadarbības komitejas ierosinājums turpmākajā sarunu procesā ar pašvaldībām uzsvāru vērēt uz valsts pārvaldes institūciju darba uzlabošanu, valsts institūciju un pašvaldību sadarbības paplašināšanu: "VARAM definēt mērķi un sarunu tēmas, veidot diskusija ar

pašvaldībām par konkrēto tēmu (valsts pārvaldes institūciju darba uzlabošana vai valsts institūciju un pašvaldību sadarbības paplašināšana, uzlabošana, vai par pašvaldību darba uzlabošanu sadarbības veicināšanai)“.

2. LPS **nesaskaņo** VARAM sagatavoto informatīvā ziņojuma projektu “Par valsts administratīvi teritoriālo iedalījumu un valsts pārvaldes institūciju sadarbības teritoriju izveidi”, jo:

2.1. Ziņojumā joprojām nav skaidri formulēta sadarbības teritoriju izveidošanas nepieciešamība un mērķis, tā saturs neatbilst tā nosaukumam “valsts pārvaldes institūciju sadarbības teritoriju izveide”. Ziņojuma nosaukumā uzsvars likts uz valsts pārvaldes institūciju sadarbības teritoriju izveidi, savukārt tā tekstā trūkst pamatojuma valsts pārvaldes sadarbībai, tur pamatā ir teikts tikai par pašvaldību sadarbības teritoriju izveidi valsts līmenī noteiktās robežās.

2.2. Vēršam VARAM uzmanību uz to, ka atbilstoši likumam “Par pašvaldībām” pašvaldības atbilstoši savai kompetencei un saskaņā ar likumu darbojas patstāvīgi, kā arī tām tiek paredzētas savas autonomās funkcijas, ko tās pilda, nevis tikai sniedz pakalpojumus. Ziņojuma 7. nodaļā paredzētie sadarbības teritorijās risināmie jautājumi skar tieši pašvaldību autonomās funkcijas. Nav izprotams diskusiju ar pašvaldībām gaitā izvirzītais apgalvojums, ka pakalpojumi dažādās pašvaldībās jāsniedz vienādi. Gluži otrādi, gan Eiropas vietējo pašvaldību harta, gan elementāri ekonomijas apsvērumi norāda, ka pašvaldības pakalpojumiem nevajag ne vienādas procedūras, ne vienādas institūcijas, ne vienādu kvalitāti. Var būt runa tikai par vienādu minimālo kvalitāti. Vienādu struktūru veidošana ir pēc būtības pretrunā ar pašvaldības principu.

2.3. Ziņojumā nav atbildēts uz jautājumu, vai valsts pārvaldei ieteiktais sadarbību teritoriju mērogs un tajos esošais un potenciālais iedzīvotāju skaits (ņemot vērā depopulāciju) ir un nākotnē būs atbilstošs, jo šobrīd dažādām valsts iestādēm ir atšķirīgs teritoriālais ietvars. Tajā nav pamatots, ka dažādu sadarbības jautājumu risināšanai būtu nepieciešams viens un tas pats teritoriālais ietvars.

2.4. Ziņojumā, iezīmējot 29 jaunas sadarbības teritorijas un to centrus, nav saskaņas un atsauces uz Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju LIAS 2030 kā hierarhiski augstāko ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentu Latvijā. Nav atbilstoši, ka bez tajā noteiktās telpiskās attīstības perspektīvas – Latvijas nākotnes telpiskās struktūras, apdzīvojamā struktūras attīstības un iekšējās sasniedzamības analīzes, kā arī bez Reģionālās politikas pamatnostādņēs noteiktās reģionālās politikas un reģionālās attīstības īstenošanās analīzes a priori tiek iezīmētas 29 sadarbības teritorijas un to attīstības centri, kā arī iezīmētas jaunas plānošanas teritorijas “... būtiski ir teritorijas attīstību plānot kopsakarībās teritoriālos mērogos ap reģionālas un nacionālas attīstības centriem, ...”. Ziņojums nav balstīts arī uz Reģionālās politikas pamatnostādņu un Nacionālā attīstības plāna NAP īstenošanas izvērtējumu.

2.5. Sagatavotajā informatīvā ziņojuma projektā nav atspoguļota valsts tiešās pārvaldes iestāžu izvietojuma dažādības pašreizējā problemātika un nav pamatots, kāpēc jautājumu nav iespējams atrisināt pēc reģionu principa, t.i., risinot jautājumu uz patreizējā plānošanas reģionu teritoriālā dalījuma bāzes. 2. sadaļā par apriņķiem un plānošanas reģioniem kopumā apšaubīta plānošanas reģionu kapacitāte pārņemt valsts tiešās pārvaldes iestāžu kompetenci ar attiecīgu finansējumu, tomēr trūkst faktoloģiskā materiāla par valsts iestāžu uzskatiem, kas ļautu izdarīt objektīvus secinājumus. Vēršam VARAM uzmanību uz to, ka visiem plānošanas reģioniem ir izstrādātas attīstības stratēģijas un programmas, kuru ieviešanai finansējums netiek piešķirts. Plānošanas reģioni šobrīd veic tiem ar likumu uzliktās funkcijas, un daudz strādā ar pašvaldību savstarpējo sadarbību veicināšanas jautājumiem, gan risinot kopīgus jautājumus un problēmas

2.6. Iebilstam pret ziņojuma 7. nodaļā “Turpmākās rīcības virzieni sadarbības teritoriju izveides jautājumos” noteiktajiem rīcību virzieniem un pieprasām ziņojumā 7. nodaļas rīcības virzienus un protokollēmumu izteikt šādā redakcijā:

1. Uzdot Ārlietu ministrijai, Aizsardzības ministrijai, Iekšlietu ministrijai, Finanšu ministrijai, Ekonomikas ministrijai, Tieslietu ministrijai, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, Zemkopības ministrijai, Labklājības ministrijai, Veselības ministrijai, Izglītības un zinātnes ministrijai, Kultūras ministrijai līdz 2017. gada 1. septembrim iesniegt priekšlikumus Ministru kabinetam:

1.1. kādas attiecīgās ministrijas struktūras vai ministrijas padotībā esošas iestādes, to struktūrvienības vai amatpersonas būtu lietderīgi sadalīt pa potenciālajām sadarbības teritorijām;

1.2. kādos ministrijas kompetences jautājumos būtu lietderīgi regulāri konsultēties sadarbības teritorijās;

1.3. kādus pakalpojumus ministrija ir gatava deleģēt valsts un pašvaldību vienotajiem klientu apkalpošanas centriem potenciālajās sadarbības teritorijās un kādas būs šo pakalpojumu e-atbalsta izmaksas tuvākajos 10 gados;

1.4. kādas izmaksas radīs ministrijas pienākumu dekoncentrācija un kādus ietaupījumus radīs ministrijas pienākumu dekoncentrācija.

2. Uzdot Ārlietu ministrijai, Aizsardzības ministrijai, Iekšlietu ministrijai, Finanšu ministrijai, Ekonomikas ministrijai, Tieslietu ministrijai, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, Zemkopības ministrijai, Labklājības ministrijai, Veselības ministrijai, Izglītības un zinātnes ministrijai, Kultūras ministrijai līdz 2017. gada 1. novembrim pārbaudīt sava priekšlikuma īstenošanas lietderību vismaz vienā potenciālajā sadarbības teritorijā un pārbaudes rezultātā ieviest nepieciešamās izmaiņas 1. punkta piedāvājumā

3. Uzdot Finanšu ministrijai izvērtēt līdz 2017. gada 1. novembrim iespējas decentralizēt investīciju finansēšanu uz potenciālajām sadarbības teritorijām, pārdalot papildus finanšu resursus uz šīm teritorijām.

4. Uzdot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai:

4.1. Konsultējoties ar pašvaldībām, līdz 2018. gada 1. jūnijam izstrādāt:

a) sadarbības institucionālo modeli starp potenciālo sadarbības teritoriju pašvaldību politikiem un ministriju politisko vadību;

b) sadarbības institucionālo modeli starp atsevišķām valsts iestādēm un potenciālo sadarbības teritoriju pašvaldību iestādēm.

4.2. Līdz 2018. gada 1. novembrim pārbaudīt piedāvātos risinājumus praksē vismaz 3 pilotprojektos, izvērtējot šo risinājumu izmaksas un lietderību.

4.3. Līdz 2019. gada 1. maijam sagatavot informatīvo ziņojumu Ministru kabinetam par “Valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību sadarbības teritoriju izveidošanas lietderību.”

3. LPS izsaka iebildumus un priekšlikumus ziņojuma tekstam:

3.1. Norādām, ka esošajā ziņojuma tekstā jāsvīturo teikums 5. lpp. un secinājums 8. lpp.

“Ņemot vērā pašvaldību administratīvo teritoriju lielās sociālekonomiskās atšķirības, kas veidojušās uz ļoti lielu reģionālo ekonomisko atšķirību bāzes, pašvaldību finanšu izlīdzināšanas sistēma ir būtiski nepieciešama, tā rada pašvaldībām līdzīgas iespējas funkciju veikšanā. Tomēr nepieciešams noteikt papildus normatīvo regulējumu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas sistēmai, lai nodrošinātu, ka pašvaldības, kuras saņem dotāciju no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda, to racionāli un efektīvi izmantotu pašvaldību funkciju izpildē, pašvaldības infrastruktūras attīstībā un pakalpojumu sniegšanā iedzīvotājiem.”

jo “Eiropas vietējo pašvaldību hartas 9. panta pirmā, piektā un septītā daļa nosaka:

“(1) Vietējām varām valsts ekonomiskās politikas ietvaros ir tiesības uz pietiekamiem pašu finanšu resursiem, ar kuriem tās drīkst brīvi rīkoties savu pilnvaru robežās.”

(5) Finansiāli vājāko vietējo varu aizsardzība izsauc nepieciešamību ieviest finanšu izlīdzināšanas procedūras vai līdzvērtīgus pasākumus, kuru nolūks ir izlabot vietējo varu potenciālo finansēšanas avotu un uzliktās finanšu nastas nevienādā sadalījuma radītās sekas. Šāda procedūras vai pasākumi nevar ierobežot vietējo varu rīcības brīvību savu pienākumu robežās.

(7) Dotācijas, kas tiek piešķirtas vietējām varām, pēc iespējas nedrīkst paredzēt noteiktu projektu finansēšanai. Dotāciju piešķiršana nevar ierobežot vietējo varu galveno brīvību — tiesības izraudzīties finanšu politiku savas kompetences ietvaros.”

Savukārt Eiropas vietējo pašvaldību hartas 4. panta otrā daļa paredz:

“(2) Vietējās varas likumā noteiktās robežās ir pilnā mērā tiesīgas īstenot savas iniciatīvas ikvienā jautājumā, kurš nav izslēgts no to kompetences vai uzdots veikt kādai citai varai.”

No iepriekšminētā nav pieļaujams, ka tiek regulēts, kā pašvaldībai jātērē savi finanšu līdzekļi. Pašvaldības budžetus izstrādā, apstiprina un izpilda patstāvīgi, pašvaldība patstāvīgi lemj par savām prioritātēm, līdz ar to šajā procesā iejaukšanās no malas nav pieļaujama. Savukārt attiecībā uz publisko līdzekļu likumīgu un efektīvu izlietošanu pārbaudes veic Valsts kontrole.

3.2. Vēršam jūsu uzmanību uz to, ka pašvaldību savstarpējai salīdzināšanai kā vienu no rādītājiem var izmantot rādītāju “Administratīvie izdevumi uz vienu iedzīvotāju”, bet noteikti ne kā vienīgo un ne galveno. Lai šo rādītāju kvalitatīvi izmantotu, ir jāveic padziļinātākā analīze, ko katra pašvaldība, atkarībā no tās struktūras un grāmatvedības politikas, uzskaita izdevumu kodā “Vispārējie valdības dienesti”. Piemēram, šajā kodā uzskaita arī tos izdevumus, kuriem citos kodos “nav vietas”.

3.3. Lūdzam 4. lpp. izslēgt teikumus “Atliek piebilst, ka pirms rajona pašvaldību reorganizācijas, mazākā iedzīvotāju skaita pašvaldība, kurā tika pildītas rajona pašvaldības funkcijas, bija Ventspils rajona pašvaldība ar ap 13 tūkst. iedzīvotāju. Līdz ar to šāds iedzīvotāju skaits varētu būt orientējošs kritērijs iedzīvotāju minimālā skaita noteikšanai novadu pašvaldībām, kurām uzticēts pildīt reorganizēto rajonu pašvaldību funkcijas”, jo tie skaidri norāda vēlmi veidot ap 13 tūkst. iedzīvotāju lielas pašvaldības.

3.4. Lūdzam pirms ziņojuma tālāks virzības skaidri noteikt, kas ir Latvijas lauku teritorijas (4.1.2. 8. lpp.). Rīgas gadījumā Rīgas sadarbības teritorijā kā Latvijas lauku teritorijas plānots apvienot jaunās Rīgas piepilsētas: Mārupi, Piņķus u.c.

3.5. Jūrmalas pilsētai kā nacionālas nozīmes attīstības centram netiek paredzēta atsevišķa sadarbības teritorija. Ziņojumā netiek sniegts nekāds pamatojums tam, ka Jūrmala būtu iekļaujama Rīgas sadarbības teritorijā tā vietā, lai ap Jūrmalu tāpat kā pārējiem nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņem 2013.–2019. gadam veidotu sadarbības teritoriju. Jūrmalas pilsēta ir arī otrs lielākais iemaksu veicējs pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā aiz Rīgas, līdz ar to nav apšaubāma Jūrmalas loma reģionālajā attīstībā kā nacionālas nozīmes attīstības centram. Vienlaikus Jūrmalas attīstības mērķi un prioritātes kā kūrortpilsētai būtiski atšķiras no Rīgas, tāpēc nevar uzskatīt, ka Jūrmala būtu iekļaujama Rīgas sadarbības teritorijā tikai tāpēc, ka tām ir kopēja administratīva robeža un aglomerācija.

3.6. Lūdzam veikt pētījumu, noskaidrojot, 10. lpp. pēdējās rindkopas apgalvojuma atbilstību reālajai situācijai - vai ap reģionālas un nacionālas nozīmes centriem veidojas augstāka ekonomiskā aktivitāte un pieprasījums pēc pakalpojumiem. A priori tiek pieņemts, ka ap ziņojumā noteiktajiem reģionālas un nacionālas nozīmes centriem ir jāveido (bez plānošanas vai plānojot attiecīgo sektoru) efektīvs izglītības, veselības aprūpes, sociālās palīdzības, ceļu un transporta infrastruktūras tīkls, izslēdzot, ka veidojas un

nākotnē var veidoties jauni citi attīstības centri un attīstības teritorijas ap tiem. Tiek izvirzīta tēze, ka infrastruktūra jāpakārto atbilstoši uzņēmēju vēlmēm, aizmirstot iedzīvotāju vajadzības.

3.7. 11. lpp. 4. punkts – lūdzam papildināt, ka statistikas uzskaites vienība ir novada teritoriālā vienība un pilsēta.

3.8. 12. lpp. 2. punkts. Norādot jautājumus, kuri būtu analizējami sadarbības teritorijā kopumā, papildus ieteikt, ka, lai stimulētu sadarbību un noteiktu attiecīgo jomu sadarbības areālus, vajadzētu veikt integrētu plānošanu (telpiskā plānošana pāri administratīvo teritoriju robežām).

3.9. 12. lpp. Ņemot vērā iepriekš norādīto dzēst 6. punktu. Pašvaldību sadarbībai nav jānosaka noteiktas robežas.

Priekšsēdis

Andris Jaunsleinis

19.04.2017. 11:57

1745

Ivita Peipiņa, padomniece reģionālās attīstības jautājumos
67508563, ivita.peipina@lps.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.